

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Μια ευρωπαϊκή στρατηγική
για την τόνωση της ανάπτυξης
και τη δημιουργία θέσεων
εργασίας στον

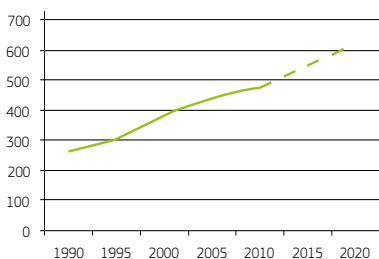
Παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό

Παράκτιος και θαλάσσιος τουρισμός – πηγή ανάπτυξης και θέσεων εργασίας

Η εξαιρετική ομορφιά, ο πολιτισμικός πλούτος και η μεγάλη ποικιλομορφία των ακτών της Ευρώπης τις καθιστούν προτιμώμενο προορισμό για πολλούς παραθεριστές από την Ευρώπη και το εξωτερικό. Για όσους αναζητούν δραστηριότητες αναψυχής για σώμα και νου προσφέρεται μεγάλη ποικιλία εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων.

Διεθνείς αφίξεις τουριστών στην Ευρώπη (εκατομμύρια)

Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO-Tourism 2020 Vision).

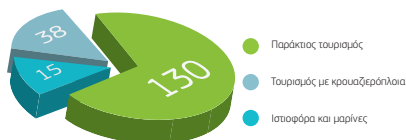
Η ζήτηση για υπηρεσίες τουρισμού αυξάνεται παγκοσμίως. Πρόκληση αποτελεί, για τα παράκτια και θαλάσσια θέρετρα της Ευρώπης, η εκμετάλλευση του δυναμικού αυτού με βιώσιμο τρόπο ώστε να προσφέρουν ελκυστικές θέσεις εργασίας στον πληθυσμό τους. Ο παράκτιος και θαλάσσιος τουρισμός μπορεί να γίνει μια σημαντική πηγή ανάπτυξης και θέσεων εργασίας ιδιαίτερα για τους νέους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατήρτισε μια ευρωπαϊκή στρατηγική που αποσκοπεί στο να συνενώσει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ώστε να αναπτύξουν καινοτόμες και έξυπνες λύσεις στις πολλαπλές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος. Η στρατηγική αυτή καθορίζει 14 στοχοθετημένες δράσεις οι οποίες αφορούν τη συμμετοχή εταιρών σε επίπεδο εθνικό, περιφερειακό και βιομηχανίας.

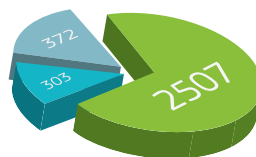
Οι παράκτιες περιοχές προσελκύουν περισσότερο από το ένα τρίτο του συνόλου των τουριστικών δραστηριοτήτων στην Ευρώπη.

© Ευρωπαϊκή Ένωση

Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του θαλάσσιου και παράκτιου κλάδου το 2011 στην ΕΕ (σε δισεκ. ευρώ)

Απασχόληση στον θαλάσσιο και παράκτιο κλάδο το 2011 στην ΕΕ (σε χιλιάδες θέσεις απασχόλησης)

ΤΟ ΓΝΩΡΙΖΑΤΕ;

Ο παράκτιος και θαλάσσιος τουρισμός είναι η μεγαλύτερη θαλάσσια δραστηριότητα στην Ευρώπη και απασχολεί σχεδόν 3,2 εκατομμύρια άτομα, δημιουργώντας ένα σύνολο 183 δισεκ. ευρώ σε ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, που αντιπροσωπεύει πάνω από το ένα τρίτο της θαλάσσιας οικονομίας.

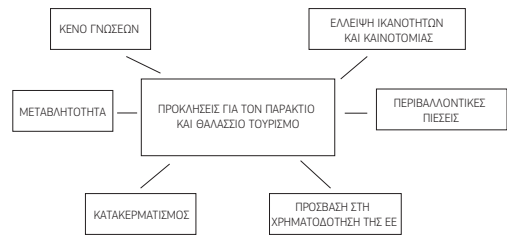

© Dreamstime

Οι προκλήσεις

Ο τουρισμός είναι μια αναπτυσσόμενη δραστηριότητα: το 2013, ο αριθμός των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχεία ή παρόμοιες εγκαταστάσεις στην ΕΕ των 28 έφθασε στο ανώτατο σημείο των 2,6 δισεκατομμυρίων. Παρότι το ήμισυ των διανυκτερεύσεων αυτών πραγματοποιήθηκε δίπλα στη θάλασσα, η βιομηχανία του παράκτιου τουρισμού αντιμετωπίζει τεράστιες προκλήσεις.

Οι προκλήσεις αυτές μεγαθύνονται με τον κατακερματισμό των επιχειρήσεων, τις δυσχέρειες όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση και επενδύσεις και τις περιβαλλοντικές πιέσεις. Από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 η μέση ημερήσια δαπάνη μειώνεται, με μια περαιτέρω μείωση της τάξης του 9% στην ετήσια δαπάνη η οποία αναμένεται να πραγματοποιηθεί μεταξύ των ετών 2011 και 2020.

Μια ευρωπαϊκή στρατηγική μπορεί να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να υπερκεράσουν τις δυσκολίες αυτές. Οι προορισμοί θα πρέπει να αξιοποιούν τα δυνατά τους σημεία και να ενισχύουν τη συνεργασία, τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών και τη δημιουργία διαπεριφερειακών και διακρατικών συνεργασιών. Μαζί μπορούν να συντελέσουν στην ανάπτυξη καινοτόμων και ελκυστικών προσφορών, ούτως ώστε να δελεάζουν τουρίστες που ταξιδεύουν κατά τη χαμηλή τουριστική περίοδο.

ΤΟ ΓΝΩΡΙΖΑΤΕ;

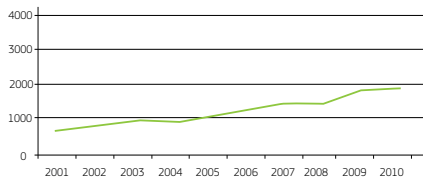
Ο **παράκτιος τουρισμός** καλύπτει τον "τουρισμό παραλίας" και δραστηριότητες αναψυχής, π.χ. κολύμβηση και ηλιοθεραπεία, καθώς και άλλες δραστηριότητες για τις οποίες η εγγύτητα με τη θάλασσα συνιστά πλεονέκτημα, όπως παράκτιους περιπάτους και παρατήρηση της άγριας ζωής. Ο **θαλάσσιος τουρισμός** καλύπτει κατά κύριο λόγο τις θαλάσσιες δραστηριότητες, π.χ. ιστιοπλοΐα και θαλάσσια αθλήματα (τα οποία συχνά πραγματοποιούνται σε παράκτια ύδατα) και κρουαζιέρες, για τις οποίες θαλάσσιες περιοχές όπως η Μεσόγειος και η Βαλτική μπορούν να καλυφθούν κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδας διακοπών.

Ο ελληνικός θαλάσσιος δήμος του Μαραθώνα αποτελεί πραγματικά μοναδικό προορισμό και ιστορικό σύμβολο. Έχει επενδύσει σε υπηρεσίες υψηλής ποιότητας για την παροχή ευχερούς πρόσβασης σε άτομα με αναπηρίες. Για την εν λόγω πρωτοβουλία ο Μαραθώνας επιλέχθηκε για το βραβείο EDEN 2013 (Ευρωπαϊκός Προορισμός Αριστείας).

Ευκαιρίες του τουρισμού με κρουαζιερόπλοια

Το 2012, οι ευρωπαϊκοί λιμένες δέχθηκαν 29,3 εκατομμύρια επιβάτες, παρουσιάζοντας αύξηση 75% σε σχέση με το 2006. Οι αφίξεις αυτές δημιουργούν πλούτο και επιχειρηματικές ευκαιρίες αλλά παράλληλα αντιπροσωπεύουν μεγάλες προκλήσεις για τους λιμένες υποδοχής. Δεν είναι πάντα εύκολο, οι παράκτιες περιοχές να δρέψουν τα οικονομικά οφέλη που δημιουργεί ο τουρισμός με κρουαζιερόπλοια, ενώ οι πιέσεις για επενδύσεις σε υποδομές λιμένων και για τη διατήρηση του περιβάλλοντος είναι αυξανόμενες. Αυτός είναι και ο λόγος που η Επιτροπή προτείνει την προώθηση ενός πανευρωπαϊκού διαλόγου μεταξύ των διοργανωτών κρουαζιερών, λιμένων και ενδιαφερόμενων φορέων του παράκτιου τουρισμού.

Μέσος όρος επιβατών ανά προσέγγιση στο Μεγάλο Λιμάνι (Grand Harbour) της Μάλτας, 2001-2010

Το 2012 ο κύκλος εργασιών από τον τουρισμό με κρουαζιερόπλοια και μόνον ανήλθε σε 15,5 δισεκατομμύρια ευρώ και απασχολήθηκαν 330.000 άτομα.

Επενδύοντας στον άνθρωπο και την καινοτομία – όρος βιώσιμης ανταγωνιστικής ανάπτυξης

Εξαιτίας της εποχικότητας και της έλλειψης ευκαιριών σταδιοδρομίας, ο κλάδος του παράκτιου τουρισμού δεν προσελκύει ή διατηρεί αρκετό εξειδικευμένο προσωπικό, πράγμα που μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην ποιότητα των υπηρεσιών και να εμποδίσει την ανταγωνιστικότητα. Ο κλάδος χρειάζεται πολύγλωσσους, καλά καταρτισμένους επαγγελματίες, προσανατολισμένους προς υψηλό επίπεδο υπηρεσιών. Χρειάζεται επίσης δυναμικούς επιχειρηματίες για την προώθηση επαγγελματικών προσεγγίσεων μεταξύ τοπικών επιχειρήσεων, διοικήσεων και ενδιαφερομένων μερών.

Η πανευρωπαϊκή ηλεκτρονική πλατφόρμα **TourismLink** συνδέει μικρές επιχειρήσεις με ταξιδιωτικά γραφεία και τουριστικούς πράκτορες. Συνολικό στόχο αποτελεί η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ κατά μήκος της Ευρώπης στην σημερινή ψηφιακή αγορά.

Το πρόγραμμα **Sub Archeo** ανέπτυξε νέες μεθοδολογίες μάθησης εξ αποστάσεως και πόρους για την εκπαίδευση ενάλιων αρχαιολόγων και ξεναγών [υποβρύχια αρχαιολογία] σε παράκτιες περιοχές κατά μήκος της Μεσογείου. Το πρόγραμμα αυτό βοηθά στην παράδοση μαθημάτων και τη διευκόλυνση της (επανα) κατάρτισης των ψαράδων ενώ παράλληλα στηρίζει την προστασία της κοινωνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Καταστήστε το περιβάλλον βιώσιμο!

Οι φυσικοί πόροι και το κάλλος των παράκτιων περιοχών τις κατέστησαν δημοφιλείς προορισμούς για τους επισκέπτες. Το υγιές φυσικό περιβάλλον αποτελεί τεράστιο περιουσιακό στοιχείο όμως ο τουρισμός δημιουργεί πολλές πιέσεις στο τοπικό περιβάλλον και τα οικοσυστήματα, όπως μεγαλύτερη χρήση νερού, αυξημένη παραγωγή αποβλήτων και συσσωρευμένες εκπομπές ρύπων από τις εναέριες, οδικές και θαλάσσιες μεταφορές στις περιόδους αιχμής.

Το πρόγραμμα **Natura 2000** είναι ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο ζωνών προστασίας της φύσης, που καθιερώθηκε με βάση την οδηγία περί οικοτόπων το 1992 και στοχεύει στη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης επιβίωσης των πλέον πολύτιμων και απειλούμενων ειδών και ενδιαιτημάτων της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η επιτυχημένη διαχείριση των οικοτόπων μπορεί να προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες αναψυχής και τη διατήρησή τους για λογαριασμό όλων των μελλοντικών χρηστών.

Το πρόγραμμα **EMAS Easy MOVE-it!** εφαρμόζει το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της ΕΕ σε τοπικά τουριστικά προϊόντα ή υπηρεσίες και ενθαρρύνει τις ΜΜΕ να αποζητούν την αριστεία αναφορικά με την περιβαλλοντική απόδοση. Οι τουριστικές ΜΜΕ λαμβάνουν μέρος ώστε να δημιουργήσουν ανταγωνιστικά πακέτα υπηρεσιών συνδέοντας πολιτισμικές, οικονομικές, οικολογικές και κοινωνικές πτυχές και διαμορφώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο μια αλυσίδα αξίας σε μια περιοχή. Οι πιλοτικές εφαρμογές καλύπτουν διάφορα είδη προορισμών και συνεργατικών σχηματισμών σε 6 κράτη μέλη: το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Βουλγαρία, την Κύπρο και την Εσθονία.

Καινοτόμος προσφορά, ποιότητα, συνδεσιμότητα

Στις μέρες μας πολλοί τουρίστες αναζητούν μία μοναδική και εξατομικευμένη εμπειρία παρά το πιο παραδοσιακό πακέτο διακοπών τύπου «ήλιος και θάλασσα». Οι αλλαγές αυτές από την άποψη της ζήτησης απαιτούν αντίδραση των επιχειρήσεων και την προσαρμογή των κατευθύνσεων. Ο κλάδος θα πρέπει να αναπτύξει νέα προϊόντα τα οποία προωθούν μεταξύ άλλων καινοτόμων δραστηριοτήτων την ελκυστικότητα και δυνατότητα πρόσβασης στην παράκτια και θαλάσσια αρχαιολογία, τη θαλάσσια κληρονομιά, τον υποβρύχιο τουρισμό, τις οινοαστρονομικές δραστηριότητες.

Η υψηλή ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών είναι καίρια πηγή ανταγωνιστικής διάκρισης. Οι τουρίστες μπορούν να βασίζονται σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, διαρκώς αξιολογούμενες, κατά μήκος της ΕΕ. Οι **αρχές ποιότητας του ευρωπαϊκού τουρισμού** που δημοσιεύθηκαν το 2014 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουν ως στόχο την αύξηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και την αξιοπιστία των τουριστικών υπηρεσιών και προϊόντων κατά μήκος της Ευρώπης.

Τα νησιά και οι άλλοι απομακρυσμένοι προορισμοί εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από υπηρεσίες σκαφών, οι οποίες μπορούν να παρουσιάζουν μια τεράστια πρόκληση γι' αυτούς προορισμούς.

© Dreamstime

Η πρωτοβουλία «Ελληνική πρόκληση» ακολουθεί νέα προσέγγιση για την προώθηση της ιστιοπλοΐας, εμπλεκόμενη σε συνέργειες με επιχειρήσεις και πανεπιστήμια για την ανάπτυξη εξατομικευμένων προγραμμάτων. Το σχέδιο στοχεύει στην προσέλκυση και φιλοξενία ιστιοπλοϊκών λεμβοδρομιών, συνεισφέροντας έτσι στην οικοδόμηση μιας νέας πολυλειτουργικής υποδομής, επεκτείνοντας την τουριστική περίοδο και εισάγοντας νέα τεχνολογία στον κλάδο ιστιοπλοΐας. Χρησιμοποιώντας και ενισχύοντας τη γνώση του θαλάσσιου τουρισμού, η κοινοπραξία αναγνωρίζει τις τοποθεσίες για λεμβοδρομίες με ένα περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο, εξετάζοντας τι οφέλη θα προσφέρουν οι εκδηλώσεις αυτές σε επίπεδο πολιτισμικό, οικονομικό, υποδομών και κοινωνικό.

Ευκαιρίες χρηματοδότησης

Οι παράκτιες οικονομίες είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες σε οικονομικές, χρηματοοικονομικές και πολιτικές αλλαγές καθώς αποτελούνται κυρίως από ΜΜΕ και από πολύ μικρές επιχειρήσεις. Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης οι περισσότερες τουριστικές ΜΜΕ αντιμετωπίζουν προβλήματα στην απόκτηση πιστώσεων για επενδύσεις και καινοτομία. Τα κονδύλια της ΕΕ βάσει του **δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020** και άλλα μέσα της ΕΕ μπορούν να βοηθήσουν στη χρηματοδότηση του προγραμματισμού και της υλοποίησης έργων προσφέροντας στον κλάδο τη δυνατότητα να αντεπεξέλθει στις προκλήσεις και να επενδύσει στον εκσυγχρονισμό και την καινοτομία.

Ευκαιρίες χρηματοδότησης για τον παράκτιο τουρισμό στην Ευρώπη

Τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία** μπορούν να συγχρηματοδοτήσουν επενδύσεις στα πλαίσια του βιώσιμου τουρισμού σε σχέση με την ΤΠΕ, την επιχειρηματικότητα, την ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ, την ενεργειακή απόδοση, την απασχόληση και την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, κ.λπ. ενώ μπορούν να προωθήσουν την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, τη δημιουργία διακρατικών δικτύων και συνεργατικών σχηματισμών.

Το πρόγραμμα **«Ορίζοντας 2020»** αποτελεί το χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για την εφαρμογή της στρατηγικής με τη γαλάζια ανάπτυξη ως ένα από τα βασικά του θέματα. Το πρόγραμμα-πλαίσιο **COSME**, έχει ως στόχο να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ να αυξήσει τη ζήτηση, να διαφοροποιήσει την προσφορά και τα προϊόντα, να ενισχύσει την ποιότητα, την αειφορία, τη δυνατότητα πρόσβασης, τις δεξιότητες και την καινοτομία.

Το πρόγραμμα **«Δημιουργική Ευρώπη»** προσφέρει υποστήριξη για συνέργειες μεταξύ του πολιτιστικού τουρισμού και του οικοτουρισμού, συμπεριλαμβανόμενης της παράκτιας και θαλάσσιας κληρονομιάς. Το πρόγραμμα **Erasmus+** μπορεί να ωφελήσει τον τομέα από την άποψη της απασχόλησης, των νέων προγραμμάτων σπουδών όσον αφορά τον κλάδο και των καινοτόμων μορφών επαγγελματικής διδασκαλίας και κατάρτισης.

Το πρόγραμμα **LIFE+** μπορεί επιπλέον να συγχρηματοδοτήσει καινοτόμα σχέδια τα οποία επηρεάζουν τον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό και την επάρκεια πόρων. Η πρόταση για το **7ο πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για το περιβάλλον** είναι επίσης συνδεδεμένη με τον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό. Επιπρόσθετα, η **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων** χρηματοδοτεί τις ΜΜΕ για επενδύσεις στον τουρισμό και/ή σε περιοχές σύγκλισης.

Δεκατέσσερις δράσεις επικοινωνίας της ευρωπαϊκής στρατηγικής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

1. Θα καταβάλλει προσπάθειες για την κάλυψη των κενών σε θέματα διαθεσιμότητας δεδομένων για τον τουρισμό, ιδίως όσον αφορά τον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό.
2. Θα προωθήσει την εστίαση στον παράκτιο και θαλάσσιο τομέα, όπου κρίνεται σκόπιμο, όσον αφορά τις πρωτοβουλίες της ΕΕ, μεταξύ άλλων στις εκστρατείες προώθησης και επικοινωνίας.
3. Θα προωθήσει τον πανευρωπαϊκό διάλογο μεταξύ των διοργανωτών κρουαζιερών, λιμένων και ενδιαφερόμενων φορέων του παράκτιου τουρισμού.
4. Θα στηρίξει την ανάπτυξη διακρατικών και διαπεριφερειακών εταιρικών σχέσεων, δικτύων, συνεργατικών σχηματισμών και στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης.
5. Θα αξιολογήσει την ανάγκη για τη λήψη μέτρων από την ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις επαγγελματικών προσόντων για τους πλοιάρχους επαγγελματικών σκαφών και σκαφών αναψυχής.
6. Θα αξιολογήσει την ανάγκη για τη λήψη μέτρων από την ΕΕ σχετικά με προβλέψεις για τον εξοπλισμό ασφάλειας στο πλαίσιο του θαλάσσιου τουρισμού.
7. Θα προωθήσει καινοτόμα συστήματα διαχείρισης μέσω της ΤΠΕ και της πύλης τουριστικών επιχειρήσεων.
8. Θα αναπτύξει τον οικουρισμό, χρησιμοποιώντας το ευρωπαϊκό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και δείκτες οικολογικού σήματος της ΕΕ και θα ενθαρρύνει τη σύνδεση με άλλες δράσεις υπέρ της αειφορίας.
9. Θα προωθήσει την εφαρμογή του πρωτοκόλλου της σύμβασης της Βαρκελώνης σχετικά με την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών και τη σχετική σύσταση του Συμβουλίου και θα προωθήσει τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και την πράσινη υποδομή, ώστε να διασφαλίσει τη βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών της ΕΕ.
10. Θα προωθήσει στρατηγικές για την πρόληψη των αποβλήτων και τη διαχείριση των θαλάσσιων απορριμμάτων ώστε να στηρίξει τον βιώσιμο παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό.
11. Θα ενθαρρύνει τη διαφοροποίηση και τη διασύνδεση των πόλων έλξης τουρισμού τόσο στις παράκτιες περιοχές όσο και στην ενδοχώρα, μεταξύ άλλων, μέσω διακρατικών θεματικών δρομολογίων όπως πολιτιστικές, θρησκευτικές ή αρχαίες εμπορικές διαδρομές.
12. Θα εκπονήσει μελέτη για τον τρόπο βελτίωσης της ακτοπλοϊκής σύνδεσης των νησιών και τον σχεδιασμό καινοτόμων τουριστικών στρατηγικών για τα απομονωμένα νησιά.
13. Θα εκπονήσει μελέτη για τον εντοπισμό καινοτόμων πρακτικών, για την κατασκευή μαρίνων.
14. Θα αναπτύξει έναν οδηγό επιγραμμής με συνοπτική παρουσίαση των κύριων δυνατοτήτων χρηματοδότησης που διατίθενται για τον τομέα (ιδίως για τις ΜΜΕ).

Επιπρόσθετα η Επιτροπή θα εκδώσει συστάσεις για τα κράτη μέλη, περιφερειακές και τοπικές αρχές, τον κλάδο και τα ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να δώσει τη δυνατότητα στις παράκτιες περιοχές και επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και να εκμεταλλευθούν τις ευκαιρίες ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης με βιώσιμο τρόπο.

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/coastal_tourism/index_el.htm

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/index_el.htm

Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό

